

Posudek na práci Milana Blahy: Internalizovaná homofobie.

Autor předložil k posouzení vysoce kvalifikovanou a cennou práci, která se zabývá tématem coming outu homosexuálních osob. Práce je vedle velmi dobře zpracovaného teoretického úvodu i vlastní výzkumnou studií anonymního dotazníku na dostatečném vzorku (více než 400) osob. Seznam literatury obsahuje 59 citací.

Z hlediska formálního lze práci vytknout dvě, ne příliš podstatné, chyby. V úvodu vlastní práce není zpracována charakteristika souboru, takže se o absolutní četnosti jednotlivých podskupin dozvídáme až ve výsledcích, ale chybí nám případné korelace mezi nimi. Řazení diskuse za jednotlivé kapitoly výsledků bych za chybu nepovažoval, i když bývá obvyklejší až souhrnně na závěr. Nicméně ke škodě práce nejzajímavější data, která se týkají úvah o sebevraždě a vraždě rodičů chování, jsou uvedeny málo přehledně a propojeny s vlastní diskusí. Například, až následně se dozvíme, že autor zjišťoval nejen sebevražedné myšlenky, ale i pokusy (což je velmi důležité), nicméně tato data v práci chybí.

V teoretickém úvodu autor prokázal nejen na středoškoláka pozoruhodné znalosti a studium psychologie, sociologie, ale připojuje i filozofické úvahy. Nicméně nesouhlasil bych s jeho názorem, že homofobie je projevem vymezení heterosexuálů vůči homosexualitě (str.4), ale považuji ji za **abnormní** formu vymezení. Postřeh o adaptaci původně negativních termínů v rámci komunity jako emočně neutrálních je správný, za vhodnější příklad než queer bych považoval německou adaptaci výrazu schwul (str.10). Méně častá vzájemná masturbace u dospívajících chlapců, případně dospělých mužů v posledních letech, je důsledek několika jevů (například výraznější dichotomií společenského vnímání heterosexuality a homosexuality, větší dostupnosti heterosexuálních aktivit atd.), nejen méně internalizované homofobie (str.15). Podobně tato výraznější společenská dichotomie může vést u nejistých heterosexuálů k vyhýbání se homosociálním intimitám (případně kontaktům s homosexuály), na druhé straně existuje a narůstá nemalá skupina liberálních heterosexuálů, pro něž homosociální intimity a přátelství nevedou k žádnému znejištění (str.17).

K vlastní práci výzkumné práci mám několik následujících poznámek a interpretací. Zatímco skupinu mužů ve věku 20-30 let, kteří se pohybují na internetu, zejména v chatových místnostech, lze považovat za poměrně reprezentativní vzorek, tak skupina starších mužů je dosti atypickým vzorkem (i z hlediska sexuálního chování). Podobně skupina teenagerů, kteří hledají na chatu sexuální kontakty, zahrnuje spíše jedince s časnějším startem do pohlavního života (a u těch je pravděpodobnější i heterosexuální zkušenost, str.26). Autor potvrdil pokles frekvence vzájemné masturbace u mladších jedinců, ale tento fenomén by si jistě zasloužil bližšího rozboru, protože ho nelze považovat jen za důsledek nižší internalizované homofobie. To, že postoje vlastního okolí jsou obecně vnímány jako liberálnější než postoje celé společnosti, není překvapivé. Na druhou stranu větší kritičnost středoškoláků nelze vysvětlit jen středoškolským prostředím (i když autorův kritický pohled na něj je bezesporu přínosný, tak si myslím, že obdobné prostředí, ne-li horší je i v posledních ročnících základní školy). Mají v průměru menší adaptační mechanismy než vysokoškoláci, a zároveň bývají sociálně více adaptovaní a otevření se svou orientací než lidé se vzděláním základním (str.29).

V kapitole o suicidii by autor měl počítat především s retrospektivním zkresením u starších respondentů (zejména pokud se týká pouhých myšlenek či úvah). To samozřejmě platí i pro jeho zjištění o úvahách nad vraždou rodičů, což je fenomén, s nímž jsem se dosud v odborné literatuře nesetkal. Interpretace těchto výsledků musí být ale velmi opatrná, protože chybí vhodná kontrolní skupina a nešetrná interpretace by mohla povzbudit homofobní postoje. Nicméně zajímavé (a lze očekávat větší vypovídací hodnotu) by bylo doplnit je zjištěním, zda se homosexuální muži a ženy domnívají, že mají lepší či horší vztah k rodičům než jejich (heterosexuální) sourozenci. Je obecně známo, že jsou horší jejich vztahy k otcům, naopak vztahy k matkám více oscilují v krajních polohách.

Je zřejmé, že autor dodržel stanovený rozsah pro středoškolskou práci. Krácení se zřejmě podepsalo bohužel právě na zpracování poslední části o suicidálních úvahách. Nicméně tato práce by v rozšířené formě splňovala podmínky kladené na diplomovou práci absolventa vysoké školy. Zejména stať o suicidálních a patricidních úvahách by si po přepracování zasloužila publikaci i v odborném psychiatrickém či psychologickém časopise.

MUDr. Ivo Procházka, CSc.
Sexuologický ústav 1.LF UK a VFN